

Lãnh đạo tập thể - nguyên tắc lãnh đạo cao nhất của đảng

Vũ Thọ

Trong học thuyết Mác - Lênin về đảng kiểu mới của giai cấp vô sản, những nguyên tắc về sự lãnh đạo của Đảng giữ một vị trí trọng yếu. Những nguyên tắc này tạo điều kiện cho Đảng thực hiện vai trò là lãnh tụ giai cấp vô sản và quần chúng lao động, củng cố mối liên hệ giữa Đảng và quần chúng, từng bước đưa sự nghiệp đấu tranh tự giải phóng của giai cấp và quần chúng tiến tới thắng lợi. Những nguyên tắc cơ bản về sự lãnh đạo của Đảng được kết tinh trong chế độ tập trung dân chủ của Đảng. Chế độ tập trung dân chủ này cho phép Đảng kết hợp được sự lãnh đạo tập trung trên nền tảng dân chủ, kết hợp được kỷ luật nghiêm minh với sự phát huy sáng kiến của toàn thể đảng viên, kết hợp được quyền hạn và nghĩa vụ của mọi đảng viên trong quá trình thảo luận và thực hiện các nghị quyết của Đảng. Theo Lênin, sự thống nhất giữa tập trung và dân chủ là có tác dụng quyết định đối với sự thống nhất của Đảng về mặt tổ chức. dân chủ thiếu tập trung sẽ dẫn tới tình trạng hỗn loạn, vô chính phủ; tập trung thiếu dân chủ sẽ dẫn tới tình trạng quan liêu, độc đoán.

Chế độ tập trung dân chủ là tiền đề của nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của Đảng. Lênin coi nguyên tắc tập thể là nguyên tắc lãnh đạo cao nhất của Đảng. Ngay từ năm 1899, Lênin đã chỉ rõ: "Không thể tiến hành cuộc đấu tranh chính trị nếu toàn Đảng không tham gia ý kiến về tất cả những vấn đề chính trị và không chỉ đạo những mặt cụ thể của cuộc đấu tranh. Không thể tổ chức lực lượng cách mạng, duy trì kỷ luật của các lực lượng ấy và phát triển kỹ thuật cách mạng nếu không có sự thảo luận về tất cả những vấn đề đó tại cơ quan trung tâm, nếu không có sự xây dựng tập thể những hình thức và quy tắc tiến hành công việc.

V.Lênin không viết một tác phẩm nào bàn riêng về sự lãnh đạo tập thể của Đảng. Cũng như toàn bộ học thuyết về đảng kiểu mới, nguyên tắc lãnh đạo của đảng được Lênin đề cập và soi sáng trong nhiều tác phẩm, nhiều bài luận văn, nhiều bản báo cáo và thư tín... Cuộc đấu tranh thực tiễn của Lênin để

thành lập và củng cố đảng, cũng đồng thời là cuộc đấu tranh của Lênin để giữ vững nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của Đảng.

- Vì sao lãnh đạo tập thể lại là nguyên tắc lãnh đạo cao nhất của Đảng
- Đảng thực hiện nguyên tắc lãnh đạo tập thể như thế nào?

Bài này giới thiệu một số quan điểm cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin về hai vấn đề trên đây để các đồng chí tham khảo.

1 - Vì sao lãnh đạo tập thể lại là nguyên tắc lãnh đạo cao nhất của Đảng

Khẳng định rằng nguyên tắc tập thể là nguyên tắc lãnh đạo cao nhất của Đảng cộng sản, học thuyết Mác - Lênin về đảng kiểu mới của giai cấp vô sản đã xuất phát từ những căn cứ sau đây:

1 - Nguyên tắc tập thể bắt nguồn từ học thuyết Mác - Lênin về vai trò quyết định của quần chúng nhân dân trong lịch sử, về sứ mệnh lịch sử toàn thế giới của giai cấp vô sản trong cuộc đấu tranh nhằm lật đổ chủ nghĩa tư bản, xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản. Vị trí của giai cấp vô sản trong nền sản xuất xã hội, sự thống nhất về lợi ích và mục tiêu đấu tranh của giai cấp vô sản, đã tạo cho giai cấp vô sản đặc tính tập thể. Đặc tính này cũng là đặc tính khách quan của Đảng cộng sản tức là của đội tiên phong có ý thức, có tổ chức và là tổ chức cao nhất của giai cấp vô sản. Đảng chỉ có thể hoàn thành được sứ mệnh lịch sử của mình với tư cách là lãnh tụ tập thể của giai cấp vô sản và quần chúng lao động. Năm 1846 khi nhấn mạnh đến tinh thần tập thể trong lãnh đạo của đảng vô sản Mác và Ăng-ghe-n đã từng viết: "Những người cộng sản trước hết phải xây dựng được mục tiêu và phương hướng phấn đấu rõ ràng ngay trong đội ngũ của mình; không thể đạt được yêu cầu này nếu không có những cuộc họp được triệu tập thường kỳ để thảo luận về những vấn đề của chủ nghĩa cộng sản:¹. Vì sự nghiệp cách mạng là sự nghiệp tập thể của giai cấp vô sản và quần chúng lao động, nên lãnh đạo của Đảng là phải động viên và phát huy được nhiệt tình cách mạng, tinh thần tích cực, tự giác và sáng tạo của giai cấp và quần chúng. Lênin dạy rằng: "Cuộc cách mạng cải tạo xã hội càng sâu rộng bao nhiêu, càng cần phải động viên ý thức và thái độ tự

¹ CMác và P.Ăngghen: Toàn tập bản tiếng Nga, tập 4, trang 19

giác, càng cần phải thuyết phục hàng triệu và chục triệu người tin tưởng vào sự cần thiết phải tiến hành cách mạng cải tạo bấy nhiêu"². Không thể thực hiện được nhiệm vụ này, nếu không có vai trò lãnh đạo tập thể của Đảng cộng sản.

2 - Nguyên tắc tập thể còn được bắt nguồn từ bản chất tổ chức của Đảng. Đảng cộng sản không phải là một nhóm hoặc tổ chức của những người âm mưu. Đảng là một tổ chức mang tính chất quần chúng mạnh mẽ, là một liên minh chiến đấu của những chiến sĩ giác ngộ lý tưởng cộng sản chủ nghĩa, tình nguyện đấu tranh vì sự nghiệp giải phóng giai cấp vô sản và quần chúng lao động. Lãnh đạo hoạt động của liên minh chiến đấu này bằng phương pháp độc tài cá nhân là không thể được. Vì làm như vậy tức là kìm hãm và làm tê liệt nghị lực và sáng tạo của toàn Đảng. Lãnh đạo của Đảng ngược lại, phải được dựa trên cơ sở phát huy tinh thần chủ động, tích cực và tự giác của toàn thể đảng viên. Nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của đảng chính là điều kiện không thể thiếu để nâng cao không ngừng sức chiến đấu của toàn Đảng, để mọi đảng viên có thể làm tròn nhiệm vụ cao quý của mình, tức là "nghiên cứu một cách nghiêm túc, suy nghĩ và giải quyết một cách độc lập những vấn đề về vận mệnh của Đảng mình"³.

3- Tính chất tập thể trong lãnh đạo của Đảng được gắn liền với yêu cầu nâng cao chất lượng lãnh đạo của Đảng trong sự nghiệp đấu tranh cách mạng của quần chúng. Lãnh đạo phong trào cách mạng rộng lớn của giai cấp vô sản và quần chúng lao động không thể là một sự việc giản đơn. Theo Lênin chúng ta chỉ có thể lãnh đạo được, khi nào chúng ta thể hiện được đúng ý nguyện của nhân dân"⁴. Tổng hợp kinh nghiệm thực tiễn của quần chúng và dựa trên cơ sở đó, xây dựng đường lối chính sách của Đảng, vì vậy, không thể là công việc của một số người mà là kết quả của sự cố gắng tập thể của toàn Đảng. Và lại, xây dựng đường lối, chính sách mới chỉ là phần đầu trong công tác lãnh đạo của Đảng, đường lối chính sách này, nếu không được quán triệt và vận dụng vào thực tiễn, nếu không được trở thành hành động cách mạng tự giác

² V.Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga, tập 31, trang 476

³ V.Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga in lần thứ tư, tập 19 trang 134.

⁴ V.Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga in lần thứ tư tập 19, trang 134

của giai cấp vô sản và quần chúng lao động, chỉ còn là những dự án tốt đẹp được ghi trong các văn bản mà thôi. Quá trình tổ chức, giáo dục và lãnh đạo quần chúng đấu tranh thực hiện các nghị quyết của Đảng chính là quá trình phấn đấu tập thể của toàn Đảng nhằm đạt tới những mục tiêu đã được đề ra. Lời nói đáng ghi nhớ của Lênin: "Muốn lãnh đạo, cần phải có đạo quân gồm những chiến sĩ cộng sản, được tôi luyện"⁵, đã làm rõ nét thêm tính chất tập thể trong hoạt động của Đảng.

4- Nguyên tắc tập thể được coi là nguyên tắc lãnh đạo cao nhất của Đảng còn là vì sự lãnh đạo tập thể bảo đảm cho Đảng giảm bớt và tránh được những sai lầm chủ quan, phiến diện... (những sai lầm này thường là hậu quả của những hiện tượng độc đoán, chuyên quyền) còn là vì sự lãnh đạo tập thể tạo điều kiện cho Đảng giáo dục và rèn luyện đảng viên, đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ cốt cán của Đảng. Qua những cuộc thảo luận tập thể trong đảng về các vấn đề có liên quan đến sự nghiệp cách mạng và vận mệnh của Đảng, qua sinh hoạt dân chủ nội bộ, tự phê bình và phê bình trong Đảng, qua những cuộc vận động quần chúng góp ý kiến phê bình xây dựng Đảng, Lênin không chỉ nêu lên tác dụng của nguyên tắc tập thể đối với yêu cầu cải tiến và nâng cao chất lượng công tác của Đảng, Lênin còn nhấn mạnh đến tác dụng của nguyên tắc tập thể đối với yêu cầu sử dụng rèn luyện đảng viên, đối với yêu cầu bồi dưỡng đội ngũ cán bộ của Đảng. Theo Lênin chỉ có trải qua những cuộc thảo luận tập thể như vậy, chúng ta mới xây dựng được tập thể các cán bộ lãnh đạo thật sự đều tay"⁶. Trong công tác cách mạng ngày một nặng nề và phức tạp, do trình độ nhận thức và quá trình rèn luyện của cán bộ không đều nhau, không phải người cán bộ nào cũng có thể hoàn toàn tránh được sai lầm thiếu sót. Sự lãnh đạo tập thể của Đảng tạo cơ sở giúp cho mỗi cán bộ đảng viên, trên cương vị công tác cụ thể của mình sửa chữa được sai lầm thiếu sót và hoàn thành trách nhiệm được giao với mức tốt nhất.

II - Đảng thực hiện nguyên tắc lãnh đạo tập thể như thế nào.

⁵ V.Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, t32, tr41

⁶ V.Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga in lần thứ 4, t7, tr101

Quá trình tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng đối với cuộc đấu tranh giành giải phóng của giai cấp vô sản và quần chúng lao động được gắn liền với một cách hữu cơ với quá trình giữ vững và mở rộng nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của Đảng.

1 - Cơ sở bảo đảm cho Đảng thực hiện nguyên tắc, lãnh đạo tập thể theo Lênin là sự trung thành đối với những tư tưởng của chủ nghĩa Mác; lãnh đạo tập thể không bao giờ được Lênin quan niệm là con số cộng giữa những người khác nhau về lập trường và lợi ích giai cấp. Lênin chỉ thừa nhận lãnh đạo tập thể khi tập thể này đại biểu cho quyền lợi của giai cấp vô sản và quần chúng lao động, đấu tranh vì sự nghiệp của chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản. Bàn về chủ nghĩa tập thể của Đảng, Lênin đã từng nhấn mạnh: "Vâng, chúng tôi thừa nhận nghĩa vụ của tình đồng chí, nghĩa vụ ủng hộ tất cả các đồng chí, nghĩa vụ lắng nghe ý kiến của các đồng chí; nhưng đối với chúng ta, nghĩa vụ của tình đồng chí bắt nguồn từ nghĩa vụ đối với phong trào xã hội chủ nghĩa Nga và quốc tế, chứ không phải ngược lại... vì lẽ đó, nếu chúng tôi thấy rõ rằng "các đồng chí" đã tụt lại sau cương lĩnh dân chủ - xã hội rằng "các đồng chí" thu hẹp và bóp méo những nhiệm vụ của phong trào công nhân, thì chúng tôi có nghĩa vụ phải nói thẳng và không úp mở nhận xét của mình⁷?. Trong mối quan hệ giữa người lãnh đạo của Đảng, giữa những chiến sĩ cộng sản, Lênin không thừa nhận sự lệ thuộc cá nhân. Mỗi thành viên của tổ chức tập thể của Đảng, xuất phát từ những tư tưởng của chủ nghĩa Mác, đều được quyền tự do và mạnh dạn phát biểu ý kiến của mình đối với các mặt hoạt động của Đảng, góp phần nâng cao chất lượng lãnh đạo tập thể của Đảng.

2 - Thường xuyên tăng cường và mở rộng mối liên hệ giữa Đảng và quần chúng là nguồn gốc chủ yếu của sự sáng suốt trong lãnh đạo tập thể của Đảng. Lênin tin tưởng mãnh liệt vào trí tuệ tập thể của quần chúng; "trí tuệ của hàng chục triệu người sáng tạo sẽ sáng tạo ra những cái còn lớn lao hơn nhiều so với dự kiến thiên tài và vĩ đại nhất"⁸. Lênin đã công kích một cách gay gắt những kẻ mưu toan giáo dục cho quần chúng những hình thức đấu tranh được nghĩ ra bằng những "sơ đồ" trong phòng kín; theo Lênin, trong khi

⁷ V. Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 4, trang 244-245

⁸ Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 26, trang 431

giáo dục quần chúng, chủ nghĩa Mác không ngừng học tập ở quần chúng và do đó, nghĩa vụ hàng đầu của những người lãnh đạo của Đảng là phải đi sâu vào quần chúng, lắng nghe ý kiến của quần chúng, tổng hợp và phân tích những kinh nghiệm sáng tạo của quần chúng để hoàn thiện công tác lãnh đạo của mình. Tính tập thể trong lãnh đạo của Đảng không tách rời với nhiệm vụ phát huy tinh thần sáng tạo tập thể của giai cấp vô sản và quần chúng lao động. "Tin tưởng ở nhân dân, lăn mình vào nguồn sáng tạo sinh động của nhân dân"⁹ là điều kiện bảo đảm cho những người cộng sản chiến thắng. Vì vậy, Lenin đặc biệt quan tâm đến việc tăng cường mối liên hệ giữa tổ chức đảng và công nông ngoài đảng, việc thu hút những người ngoài Đảng tham gia thảo luận các công tác của Đảng và Nhà nước có liên quan đến sự nghiệp cách mạng chung, việc tranh thủ ý kiến quần chúng ngoài Đảng phê bình các mặt hoạt động của Đảng. Bản thân Lenin đã nêu gương sáng về liên hệ với quần chúng. Nhà báo Mỹ - Anbe Viliam - người được chứng kiến những ngày sôi nổi ở Nga trong và sau cách mạng tháng Mười, khi viết hồi ký về những ngày lịch sử này, đã tỏ ra rất khâm phục vụ lãnh đạo Nhà nước công nông đầu tiên; Lenin không chỉ tiếp kiến các nhà hoạt động chính trị, những nhân vật ngoại giao, mà Lenin còn thường xuyên gặp gỡ các đại biểu công nông, trao đổi ý kiến với họ về những biện pháp có liên quan đến vận mệnh của cả nước.

3 - Cơ sở không thể thiếu để tăng cường tính chất tập thể trong lãnh đạo của Đảng là việc phát huy và đề cao quyền làm chủ tập thể của đảng viên, là việc thu hút họ vào quá trình xây dựng đường lối, chính sách của Đảng và đấu tranh để thực hiện đường lối, chính sách đó. Vì đảng viên là những người ưu tú nhất của giai cấp, là những người hàng ngày tiếp xúc với quần chúng, tổ chức và lãnh đạo quần chúng thực hiện các nghị quyết của Đảng, cho nên đảng viên tích lũy được nhiều kinh nghiệm thực tiễn và phong phú. Thiếu sự đóng góp tập thể của đảng viên vào các mặt hoạt động của Đảng, vai trò lãnh đạo của Đảng sẽ bị suy yếu. Vì vậy, Đảng phải quan tâm không ngừng "thu hút đảng viên vào sự nghiệp lãnh đạo của Đảng giáo dục cho Đảng viên có ý

⁹ Lenin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 26 trang 259

thức tự mình làm chủ trong Đảng"¹⁰. Lênin đã từng xác định: "Tất cả các công việc của Đảng đều do toàn thể đảng viên thực hiện, hoặc trực tiếp, hoặc thông qua các đại biểu, trên cơ sở bình đẳng và không có ngoại lệ. Đồng thời tất cả những người có trách nhiệm, tất cả các ban lãnh đạo, tất cả các cơ quan của Đảng đều được bầu ra, đều phải chịu trách nhiệm báo cáo công tác trước đảng viên và đều có thể bị đảng viên thay thế"¹¹. Triệt để tuân thủ những quy tắc dân chủ nội bộ trong sinh hoạt đảng chính là tạo cơ sở phát huy tính tích cực, tự giác và chủ động của toàn thể đảng viên, chính là tạo cơ sở phát huy sự đóng góp tập thể của đảng viên vào công tác lãnh đạo của Đảng. Theo Lênin, tự phê bình và phê bình trong Đảng, đặc biệt là báo cáo và tự phê bình của cấp trên đối với cấp dưới và đối với quần chúng đảng viên, là biện pháp có hiệu lực nhằm đề cao vai trò của chủ tập thể của đảng viên, nhằm tăng cường nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của Đảng, bởi vì tự phê bình và phê bình trong Đảng, ngoài tác dụng phát huy ưu điểm, sửa chữa khuyết điểm trong công tác của Đảng, còn có tác dụng giúp Đảng thực hiện việc kiểm tra đối với những đảng viên được Đảng giao trách nhiệm. Lenin cho rằng đảng viên cộng sản nào "không biết đòi hỏi những người mà mình tin nhiệm và đạt được yêu cầu là họ phải hoàn thành những nhiệm vụ của Đảng giao cho"¹², người đảng viên cộng sản đó chưa xứng đáng với danh hiệu đảng viên, chưa thật sự áp dụng quyền làm chủ của mình đối với hoạt động của Đảng, chưa thật sự đóng góp vào lãnh đạo tập thể của Đảng.

4 - Bảo đảm cho các cơ quan lãnh đạo của Đảng, từ trên xuống dưới, sinh hoạt và hoạt động theo đúng chức năng và nhiệm vụ đã được quy định bởi Điều lệ Đảng chính là biện pháp thiết thực và quan trọng để giữ vững nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của Đảng. Lênin coi biện pháp này như là chứng minh về sinh hoạt sáng tạo của Đảng, như là biện pháp có hiệu quả để tập trung trí tuệ và nghị lực của Đảng. Đại hội toàn quốc của Đảng là cơ quan có quyền lực cao nhất, Đại hội quy định những vấn đề về cương lĩnh, sách lược và tổ chức mà toàn Đảng phải tuân theo. "Tại những đại hội của mình - Lênin

¹⁰ J. Stalin; Toàn tập, bản tiếng Việt, tập 10 trang 314

¹¹ Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 11, tr 396

¹² Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 8, tr. 198

viết, Đảng phải tiến hành tổng kết những thời kỳ phát triển xã hội, vận dụng vào việc tổng kết những thời kỳ phát triển xã hội, vận dụng vào việc tổng kết này những phương pháp nghiên cứu mác-xít"¹³. Cơ quan lãnh đạo tập thể cao nhất của Đảng giữa những kỳ đại hội là Ban chấp hành trung ương. Trong hoạt động thực tiễn của mình, Lenin đã đấu tranh để tạo điều kiện cho Ban chấp hành trung ương, được đại hội toàn quốc của Đảng cử ra, thật sự trở thành cơ quan lãnh đạo cao nhất của Đảng. Lenin đề nghị: "Ban chấp hành trung ương của chúng ta - cùng với Ban giám sát trung ương - sẽ bước dứt khoát vào con đường tự biến mình thành một hội nghị cao cấp của Đảng, con đường mà thật ra Ban chấp hành trung ương đã bước vào rồi, và hiện nay cần phải đi đến nơi đến chốn để có thể làm tròn nhiệm vụ của mình một cách đúng đắn..."¹⁴. Lenin rất tôn trọng vai trò của Ban chấp hành trung ương. Theo Lenin, chỉ có những quyết định tập thể của Trung ương Đảng, được thông qua tại hội nghị Bộ chính trị, hoặc hội nghị toàn thể của Ban chấp hành trung ương mới được thi hành bởi Ban bí thư Trung ương Đảng, còn "làm khác đi thì công tác của Trung ương không thể đúng đắn"¹⁵. Thiếu sự đoàn kết nhất trí trong Trung ương, sự thống nhất hành động trong Đảng là điều không thể thực hiện được.

Lenin cũng đặc biệt quan tâm đến sinh hoạt và hoạt động của các cơ quan lãnh đạo của Đảng ở cơ sở; đó là vì cấp ủy đảng ở cơ sở có trách nhiệm trực tiếp tổ chức và lãnh đạo quần chúng thi hành các chỉ thị, nghị quyết của Đảng. Lenin đã nhiều lần bàn đến chức năng, cấu tạo và phương pháp hoạt động của các cấp ủy đảng ở cơ sở. Lenin cho rằng: "muốn lãnh đạo tất cả những quá trình được diễn ra trong tầng lớp công nhân, cần phải có khả năng đi sâu vào mọi nơi, cần phải biết biết rất nhiều, cần phải có tất cả những mối liên hệ... Vì vậy, tùy điều kiện cụ thể, cấp ủy cần bao gồm tất cả những người lãnh đạo chủ yếu của phong trào công nhân xuất thân từ bản thân công nhân; cấp ủy cần lãnh đạo mọi mặt của phong trào cơ sở và chỉ đạo mọi tổ chức cơ sở, mọi lực lượng và phương tiện của Đảng... Số lượng cấp ủy viên, tùy khả năng, không nên quá lớn (để cho trình độ của các cấp ủy viên này được cao

¹³ Lenin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 12, tr. 182

¹⁴ Lenin: Tuyển tập, bản tiếng Việt, quyển 2, phần 2, in năm 1959, tr. 679

¹⁵ Lenin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 30, tr. 414.

hơn và sự chuyên môn hóa trong hoạt động cách mạng của họ được đầy đủ) nhưng, đồng thời lại phải đủ để chỉ đạo mọi mặt công tác, để đạt tới sự đông đủ của các hội nghị và sự vững chắc của các quyết định"¹⁶.

5 - Gắn liền với yêu cầu tăng cường nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của Đảng, Lênin đòi hỏi phải giải quyết tốt mối quan hệ giữa tập thể và cá nhân, một mặt khắc phục hiện tượng đặt cá nhân lên trên tập thể, dẫn tới độc đoán, chuyên quyền, mặt khác khắc phục hiện tượng vô trách nhiệm vin vào chiêu bài "tập thể" để từ bỏ trách nhiệm cá nhân.

Mặc dù Lênin được tín nhiệm tuyệt đối trong Đảng, mặc dù ý kiến của Lênin là có ý nghĩa quyết định đối với toàn bộ công tác của Đảng, Lênin vẫn thường xuyên tham khảo và lắng nghe ý kiến của các đồng chí khác, và không bao giờ tự mình quyết định một vấn đề nào đó thuộc phạm vi thẩm quyền của cơ quan lãnh đạo của Đảng. Chính vì thế, Lênin không bao giờ chấp nhận việc đồng nhất hóa Lênin và Trung ương Đảng; Lênin bao giờ cũng phản đối ý kiến cho rằng hình như Lênin có thể giải quyết mọi vấn đề của Trung ương Đảng. Trong bức thư gửi I.O. Phê, năm 1921, Lênin phê phán: "đồng chí phạm sai lầm trong khi cứ nhắc đi nhắc lại (không phải một lần) rằng "Trung ương là Tôi". Người ta chỉ có thể viết được như thế trong tình trạng thần kinh rối loạn và mệt mỏi quá sức...

Làm gì rối loạn thần kinh đến nỗi viết ra câu hoàn toàn không thể được, hoàn toàn không thể được hình như Trung ương là Tôi. Thật là quá sức mệt mỏi"¹⁷

Tuy nhiên, nói đến tập thể trong lãnh đạo của Đảng cũng tức là nói đến ý thức trách nhiệm của cá nhân, bởi vì, theo quan điểm của Lênin, "tính tập thể cần được gắn liền với sự quy định chính xác nhất trách nhiệm cá nhân của từng người đối với một công tác nhất định. Tính vô trách nhiệm, được che đậy dưới những lời lẽ nguy hiểm về tính tập thể là một thói xấu nguy hiểm nhất"¹⁸.

Trong công tác lãnh đạo của Đảng, nếu như hiện tượng vô kỷ luật, vô trách nhiệm là điều nguy hại cần phải lên án, thì lối làm việc phô trương, hình

¹⁶ Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 6, tr.211-212

¹⁷ V. Lênin: Tuyển văn, bản tiếng Nga, tập 36, tr. 258.

¹⁸ Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 26, tr. 431.

thức, tác phong quan liêu, giấy tờ cũng là điều nguy hại không kém: "Trong vấn đề tổ chức, lối làm việc bận rộn, tíu tít, tật sinh vạch ra kế hoạch hão huyền cũng không kém phần nguy hiểm"¹⁹

ở Nga, sau thắng lợi của cách mạng tháng Mười, có một bộ phận cán bộ và đảng viên chưa kịp nhận ra bước ngoặt mới của nhiệm vụ cách mạng (từ cuộc đấu tranh nhằm lật đổ nền chuyên chính của địa chủ và tư bản chuyển sang cuộc đấu tranh xây dựng và bảo vệ Nhà nước mới của công nông), do đó chưa kịp xây dựng phong cách làm việc phù hợp với yêu cầu của tình hình. Vì vậy, trong những năm đầu của chính quyền Xô viết, để nâng cao sức chiến đấu của các tổ chức đảng, để tăng cường nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của Đảng, đặc biệt là trong lĩnh vực xây dựng kinh tế và quản lý Nhà nước, Lenin đã đấu tranh không mệt mỏi chống lối lãnh đạo chính trị suông, chống nạn hội họp quá nhiều và bệnh giấy tờ hình thức. Lenin nhiều lần chỉ ra rằng: "việc biến các cơ quan lãnh đạo tập thể thành những nơi bàn cãi suông là một thói xấu nguy hiểm nhất, cần phải chấm dứt thói xấu này bằng bất kỳ giá nào, càng sớm càng tốt..."²⁰.

Sau khi giai cấp vô sản giành được chính quyền từ trong tay các giai cấp bóc lột, nhiệm vụ xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội không còn là một điều thuộc về tương lai xa xôi, cũng không còn là một khẩu hiệu nhằm động viên chính trị chung, mà thật sự đã trở thành nhiệm vụ cụ thể, trực tiếp của Đảng và quần chúng, thật sự đã được gắn liền vào nhịp sống hằng ngày, vào công tác hàng ngày của hàng triệu người. Muốn xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội, đương nhiên phải động viên được nhiệt tình cách mạng sôi nổi của quần chúng. Nhưng chỉ có nhiệt tình thì chưa đủ, cần phải có sự kết hợp giữa nhiệt tình cách mạng của quần chúng với công tác lãnh đạo đúng đắn, thiết thực và cụ thể của Đảng. Muốn vậy, người đảng viên phải đi sâu vào công việc quản lý Nhà nước, quản lý kinh tế, không ngừng nâng cao trình độ và năng lực của mình. Lenin viết: "Người đảng viên cộng sản không có khả năng đoàn kết và chỉ đạo công tác của các cán bộ chuyên môn, không đi sâu vào thực chất công việc của mình phụ trách, không nghiên cứu công tác một cách tỉ mỉ, người

¹⁹ V. Lenin: Tuyển tập, bản tiếng Việt, quyển 2, phần 2, in năm 1959, tr. 223.

²⁰ Lenin: Toàn tập, bản tiếng nga, tập 29, tr. 203.

đảng viên cộng sản như thế thường là có hại... Đối với chúng ta "chuyên viên khoa học và kỹ thuật" am hiểu công việc, dù là tư sản đi nữa, cũng còn quý giá hơn mười lần so với những đảng viên cộng sản huênh hoang, ngày đêm lúc nào cũng sẵn sàng dự thảo "đề án", đề xuất "khẩu hiệu" và đưa ra những lý lẽ suông trừu tượng"²¹.

Kinh nghiệm thực tiễn của Đảng bôn-sê-vích Nga trong những năm đầu của chuyên chính vô sản đã chứng tỏ rằng sự chuyển hướng về nhiệm vụ tổ chức, được gắn liền với sự chuyển hướng về nhiệm vụ chính trị từ sau thắng lợi của Cách mạng tháng Mười, đã đòi hỏi các tổ chức đảng và toàn thể đảng viên phải có nhiều cố gắng để phấn đấu nâng cao chất lượng lãnh đạo tập thể của Đảng.

Đảng vô sản cách mạng kiểu mới khác với các đảng phái theo chủ nghĩa cơ hội và cải lương không chỉ ở cơ sở tư tưởng Mác - Lênin của Đảng, không chỉ ở chế độ tập trung dân chủ của Đảng, mà còn ở nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của Đảng.

Nhờ tăng cường và mở rộng nguyên tắc tập thể trong lãnh đạo của Đảng, Đảng không ngừng nâng cao sức chiến đấu của mình về mọi mặt, bảo đảm cho Đảng hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ lịch sử là lãnh đạo giai cấp vô sản và quần chúng lao động tiến hành cách mạng xã hội chủ nghĩa, xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản.

²¹ Lênin: Toàn tập, bản tiếng nga, in lần thứ tư, tập 32, tr. 121.